

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

Toledo, Francisco de

Coloniæ Agrippinæ

48. De alijs nonnullis iuris suspensionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

notat Præpo. c. reperiuntur i. q. i. num. 4. sicut excommunicatus à iure potest simul excommunicari ab homine, ita etiam suspensus à iure potest ab homine suspendi. Attende etiam, quod hæc pœna non solos concubinarios ligant, sed eos, qui extra, vel in domo mulieres detinent, de quibus suspicio esse possit, aut cum eis cōsuetudinem aliquam habere audent modo prædicto.

Aduerte octauò, quod licet aliqui voluerint hanc iuris suspensionem contrahi, propter quodcumque peccatum notorium, deducentes, à simili, tamen verius Panorm. in ca. vestra, num. 7. de cohabit. cleric. & muli. tenet non contrahi. nisi ob hoc peccatum adulterij, vel fornicationis, cum in iure hoc sit expressum, & idem tenet Silu. ver. cler. 2. §. 5. & de cōmuni Co. uar. primæ part. relect. §. 1. num. 5. Nec est simile de alijs peccatis: nam hoc carnis peccatum habet maiorem à deuotione elongationem, & irreuerentiam respectu sacramentorum spiritualium. Loquor autem de peccatis illis notorijs, quæ, si occultè fiunt, non inducunt suspensionem: nam de homicidijs, hæresi, & alijs quæ censuras habent, aut irregularitates, & si occulta sint, non hæc tractamus. Hæc sunt in hoc suspensionis primo casu considerata, licet in his Doctorum opiniones variæ sint.

De alijs nonnullis iuris suspensionibus.

CAPVT XLVIII.

Sunt multæ aliæ iuris suspensiones, ex quibus præcipuas, quæ in vsum magis veniunt, proponemus.

Prima habetur c. saepe, de tempor. ordin. in 6. Vbi præcipitur, ne Episcopus Italus Ultramontanum clericum ordinet, nisi de licentia Papæ, vel per patentes literas Episcopi sui, de cuius diœcesi originem trahit, vel in cuius diœcesi beneficiatus existit, causam rationabilem continentes, quare nolit, vel non possit illum ordinare, si secus factum fuerit, ordinans, punietur pœna cōdigna, & ordinatus ipso iure est suspensus, sine speciali licentia Papæ indispensabilis.

Aduerte primò, ex eadem glo. quod hæc decretalis non habet locum in Italis ordinatis ab Ultramontanis, quia non est eadem ratio, vt ibi probat.

Aduerte secundo, vt ex eadem gl. quod hæc decretalis pro-

cedit etiam in minoribus ordinibus. ipsam Gloss sequitur de
ann. Andr. & Gemini. ibi. num. 9. licet aliqui contrarium sen-
tiant.

Aduerte tertio, cum dicitur Episcopus Italus, debet intelli-
gi de Italo quoad titulum Episcopalem, non quoad originem
Gem. in d. c. saepe, num. 8.

Secunde habetur cap. eos, de tem. ordinan. in 6. vbi habetur
quod ordinans, siue sciens, siue ignorantia affectata Clerici
alienum sine licentia proprii Episcopi, vel proprii superioris,
a collatione ordinum per annum est suspensus; & interim pos-
sunt clerici sine ipsius licentia ordines recipere a vicinis Epi-
scopis, alias Canonice, postquam ipsius suspensio fuerit ma-
nifesta, intellige cum Gloss. manifestata per euidenciam facti,
vel iuris. Aduerte ex Glo. illud verbum, *alias canonice*, intellige
vt praecedente debita examinatione, & temporibus debitis, &
alijs requisitis, vicini Episcopi praedictos ordinent. De legiti-
ma, & debita examinationis forma habetur in c. quando d. 24.
Aduerte etiam illud verbum, *clericam alienum*, nam si confe-
ret alieno laico primam tonsuram, non haberet locum poena,
vt notat Gem. in d. c. num. 5. v. in fin. gloss.

Tertia habetur cap. fin. de tempor. ordin. in 6. vbi suspensio
est ipso iure per annum a collatione primae tonsurae Episco-
pus, aut quilibet alius, qui primam tonsuram confert infanti,
nisi forte intranti in Religionem, aut illiterato, aut alicui alie-
nae diocesis sine licentia superioris sui, aut coniugato, nisi vo-
lenti intrare Religionem, aut ad maiores promoueri. Hae sus-
pensio procedit de conferente primam tonsuram, non de sus-
pensiore, quae procedebat de conferente ordines iam tonsuratos,
vnde non est eadem poena in vtraque, haec enim minor est,
quam illa, & suspenditur solus conferens primam tonsuram,
non autem qui eam sic suscipit, etiam si sit laicus alterius di-
ocesis, vnde infra collatio tonsurae est valida etiam quoad ex-
ecutionem, secundum Guidon. Papam decis. 449. & Lap. alleg.
138. num. 12. & 13. v. 1. vbi respondet ad tex. in c. primatus 71. d. 1.
Quod satis vrget aduersus hanc sententiam Guidonis, & Lap.
Aduerte vltimus, clericis in hoc casu licere adire vicinos Epi-
scopos, non autem laicis, vt notat Ioa. Andr. in d. c. eos, in prin.
& Ancar. in fin. & ratio est, quia non consideratur tanta neces-
sitas in laicis ad clericatum ascendere volentibus, quantum
clericis volentibus promoueri ad superiores.

Quarta habetur in extrauag. cum ex factorum. Rij 2. curus

mem.

meminit Silu. ver. irregularitas 5. 12. vbi præsumentes recipere sacros ordines extra tempora, aut extra legitimam ætatē, aut sine legitima licentia sunt ipso iure suspensi, & si celebrant, fiunt irregulares, a solo Papa dispensabiles, & possunt ipso iure beneficijs priuari. Aduerte olim iure communi non constare esse ipso iure suspensos an suspendendos, cap. vel non est, c. cū quidam, cap. literas, & cap. consulta, de temp. ordin. sunt enim variaz opiniones. quæ modo cessant per prædictam extrauag. Aduerte rursus ex illo verbo, *presumpserim*, non comprehendi qui ignoranter fecerunt, putantes id sibi licuisse, vt notat Co-uar. primæ part. relect. de homic. § 1. num. 4. allegat in hoc Na-uar. & sequitur, quamuis cum dubio, quod quidem sic intel- lige, quando putabant sibi licuisse ex probabili ignorantia facti, quia credebant se habere legitimam ætatem, secus si crassa ignorantia facti, aut ignorantia iuris fuit, suspensionem in- currunt, etiamsi Extrauagantem ignorauerint, quia ius com- muni prohibens ante legitimam ætatem promoueri aut sci- uerunt, aut ignorare nõ debuerunt: ideo presumere dicitur. & hoc sequitur tribunal supremi pœnitentiarij. Idem dicendum de ordinantis extra tempora, aut sine legitima licentia, si quis ergo probabiliter ignorauerit factum, non incurrit, quod si post suspensionem sciuerit, & adhuc non est in ætate legitima aut sine licentia, non quidem est suspensus, sed est prohibitus celebrare, aut promoueri ad vltiores sine dispensatione ea faciens mortaliter peccat. nisi habeat ætatem, aut licentiam. Aduerte etiam dictam constitutionem esse restrictam ad sa- cros ordines. Sumens ergo ordines non sacros, pœnis in ea contentis non subijcetur, vt habet Rebuf. in praxi. benef. fol. 334. gloss. 3.

Quinta habetur cap si quis ordinauerit, de simonia. vbi or- dinans, vel præsentans aliquem ad ordinem, & ab eo promif- sionem, vel iuramentum recipiens, quod super prouisione sua eundem ordinatus non inquietabit, suspensi sunt per tri- ennium, ordinans quidem à collatione ordinum, præsentans ab executione, & sic ordinatus ab ordine suscepto in perpetuū. Nec possunt hi tres dispensationem, nisi à Sede Apostolica, huius dispensationis obrinere. Aduerte pro intelligentia, cap. cum secundum, de præben. decerni, vt ordinato sine titulo per ordinatorem, aut successorem eius tamdiu provideatur, do- nec ei aliquod beneficium conferatur, quo viuere valeat, quod intelligendū est, quando nullus est præsentator; si enim

fuerit, tunc ipse primo loco tenebitur alere, vt gloss. ibi notat
 & Canon ipse insinuat. Iuxta hoc intelliges, facile hanc sus-
 pensionem, praesertim eius, qui paciscitur cum ordinatore, et
 presentatore non petere alimentum ab eo. Aduerte etiam
 quod talis promissio ante ordinationem factam non valet.
 notant Doct. in d. cap. vbi Abb. num. 4. & procedit, etiam si
 iurata respectu ordinantis, vel presentantis, qui non potest
 absque peccato virtute illius obligationis desistere, quomodo
 illi ordinato provideant, quamuis ordinatus contra iuramen-
 tum aliquid petere non possit, vt notat idem Abb. vbi supra.
 Aduerte rursus non subijci huic poenae eum, qui post ordina-
 tionem factam remittit, aut condonat obligationem sine
 pacto vlllo ante ordinationem facto. Ita habet Abb. in d. c. si
 nu. 4. Aduerte praeterea Nau. in sum. c. 27. num. 185. idem quan-
 tum ad suspensionem existimare de his, qui ordinantur cum
 patrimonio facto cum obligatione rescindendi contractum,
 quo ipsis patrimonium datur, sed mihi non placet, nam in
 decretali sola mentio fit de promissione, aut iuramento facto
 ab ordinato cum presentante, aut ordinante de non inquietan-
 do, a quo distat casus iste vltimus: nam ille, qui fecit pactum
 cum ordinatore, aut presentatore propterea suspensus est, quia
 est simoniacus; nam pro actu ordinandi, aut presentandi ad
 ordinationes pactum fecit: sunt autem illi actus duo spiri-
 tuales, ac dare alicui patrimonium non est spirituale, imo vendi
 & emi potest. Non ergo pactum de restituendo efficit si-
 moniam. Idem dico ad capit. per tuas. 3. de simonia
 agitur enim de pacifcente cum eo, qui presentauit ad titu-
 lum Ecclesiae, vt ordinaretur, qui titulus spiritualis est, super
 quem potest esse simonia. Siue ergo paciscatur de restituendo
 patrimonio, siue non, non videtur suspensus. Nec is suspensus
 est, eo quod sine titulo ordinatus, quia obligatio illa non valet
 sicut nec ea, quae fit cum ordinante, aut presentante, quod
 Concil. Triden. sess. 21. ca. 2. comprobatur, vbi statuitur, ne pro-
 motus tali patrimonio sine licentia Episcopi valeat renuncia-
 re. ex quo fit, vt ille verum titulum habeat; & quamuis non
 haberet, non esset suspensus, sicut nec is, qui e mentito patri-
 monio ordinatus est, vt dicemus inferius in decima octava
 suspensione. Hunc aut casum supra dictum de pacto facto
 cum ordinante, aut presentante non inducere suspensionem
 decreuit, seu declarauit signatura poenitentiana, & sic seruatur.

Sexta habetur cap. cum in cunctis, §. fin. de elect. Clero

eliga-

eligentes in Episcopatum, vel dignitatem, vel curam animarum indignum quoad aetatem, vel legitimitatem, vel scientiam, vel mores, per triennium a beneficio sunt suspensi. Intellige de eligentibus scienter indignum, iuxta cap. per inquisitionem de elect. ac respectu beneficiorum, quæ quisque habet in illa Ecclesia, ad quam fuit facta electio: ad alia verò beneficia non extenditur, vt notat Abb. in d. §. fin. in prin. per c. si compromissarius §. restringitur de elect. lib. 6. Intellige, etiam si ex illis votis sequatur electio, alias secus, quia requiritur actus consummatus, vt notat Ioan. de Anan. in d. §. fin. num. 1. Eadem suspensio infligitur compromissarijs scienter indignum eligentibus, cap. si compromissarius, de elect. in 6. & tunc compromittentes non contrahunt hanc pœnam, nisi scienter electionem indigni ratam habuerint.

Hæ decretales non procedunt de electione Papæ, nec de presentantibus indignum in Episcopatum, sed de clericis eligentibus in Episcopatum, dignitatem, vel parochiam, & de compromissarijs ad Episcopi electionem. Nec etiam procedunt in eligentibus patientem alium defectum, vt notat Abb. in d. §. fin. nu. 6. Nota tamen, quod si durante ista suspensione triennij, Canonici aliam similem suspensionem incurrant, secundum Io. Andr. quem sequitur Io. de Ana. secundum triennium incipit currere statim post commissum delictum, & non finito primo triennio, vt voluit Abb.

Septima habetur cap. cum medicinalis, de senten. excomm. in 6. Vbi Iudex, qui excommunicat, vel suspendit, vel interdicat, nisi in scriptis id faciat, & causam conferbat, & requisitus exemplum sententiæ tradat, per mensem est ab ingressu Ecclesiæ, & diuinis officijs suspensus. Nota ex Gloss. hanc pœnam procedere tam in generali, quam in particulari sententia excommunicationis ab homine; in vtraque enim sententia, siue in certam, siue in incertam feratur personam, hæc obseruanda sunt, Nota rursus ex eodem cap. quod si talis suspensus intra mensem celebret fit irregularis à solo Papa dispensabilis.

Octaua habetur cap. sacro. de sen. excomm. Qui in aliquem sententiam excommunicationis promulgat, sine competenti admonitione præmissa, & personas presentibus idoneis, per quas possit probari monitio, per mensem est ab ingressu Ecclesiæ suspensus. Hæ duæ suspensiones non comprehendunt Episcopos, quia non fit eorum expressa mentio per ea,

quæ diximus superius. Rursus non procedunt in casibus in quibus licet aliquando non seruare trinam admonitionem, nec in scriptis excommunicare, vt supra dictum est.

Nona habetur cap. quia saepe de elect. in 6. Vbi suspenditur ab officio, & beneficio, Cathedralium, Regularium, vel Collegiatarum Ecclesiarum capitula, conuentus, singulares personæ, quæ, mortuo praelato, bona ipsius, vel bona tempore vacationis obuenientia, quæ erant in utilitatem Ecclesiarum conuertenda, vel futuro successori seruanda, occupant, furripunt, inter se diuidunt, dilapidant, dissipant, & consumunt. Hæc suspensio autem tamdiu durat, quamdiu plene restituerint, & habet locum in omni emolumento, etiam proueniente ex reuditione, vel sigillo, Clem. stat. de elect.

Decima habetur cap. presenti. de offic. iudi. ordin. in 6. Vbi suspenduntur Episcopi, vel eorum superiores, ac Abbates, quicunque alij Regulares, vel seculares praelati, & Ecclesiastici quicunque personæ, quæ vacantium dignitatum, personarum, prioratum, vel Ecclesiarum quarumcumque sibi subiectarum, seu ad collationem, ordinationem, presentationem, custodiam pertinentium, morientibus eorum rectoribus, & ministris bona inuenta in ipsis, siue tempore vacationis obuenientia, quæ in utilitatem eorundem expendi, vel futuro successoribus debent fideliter referuari, occupare, aut in suis usus conuerrere quoquomodo præsumunt, nisi de speciali privilegio, vel consuetudine legitime præscripta, vel alia rationabili hoc eisdem competere dignoscatur. Suspensio autem talis est: Episcopi & superiores eorum ab ingressu Ecclesiarum, ceteri ab officio, & beneficio sunt suspensi, donec de prædictis restitutionem fecerint.

Vndecima habetur cap. i. de senten. & re iud. in 6. Vbi Iudex Ecclesiasticus ordinarius, vel delegatus contra conscientiam, & contra iustitiam, in grauiam partis alterius in iudicio quocumque faciens per gratiam, vel per sordes, ab executione officij per annum est suspensus, ita vt, si intra annum ingereat delictum, sit irregularis, a solo Papa dispensabilis.

Aduerte ex Gloss. ad contrahendam hæc pœnam, hæc quatuor simul esse necessaria: Vt contra conscientiam, & contra iustitiam, & quod in grauiam alterius partis, & quod in iudicio; vnde in arbitrio non habet locum, nec in mero errore, & quod per gratiam, vel sordes id faciat, sordide fit ex eadem Glo. quod peccato, pretio, timore, vel odio Iudex corruptus

facit

facit. Aduerte rursus ex eadem Gloss. hanc pœnam non comprehendere Episcopos, postquam eorum non fit expressa mētio. Aduerte rursus ex eadem Gloss. quod non ligat adhuc hæc pœna Iudices laicos, quia restringitur ad Ecclesiasticos.

Duodecima habetur cap. exigit. & cap. foelicis de censu. in. 6. Vbi iniungitur visitantibus, ne ultra procuracionem, quæ ratione vnius diei vnica debetur, etiam si plures visitent Ecclesias pro sustentatione sua, quam in victualibus, vel in pecunia a volentibus dare in pecunia, recipere possunt aliquod aliud munus etiam sponte oblatum, neve a non visitatis vllam procuracionem recipiant, alias duplum eius, quod receperint, Ecclesiæ, a qua receperunt, intra mensem restituere teneantur. Alioquin Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi duplū ipsum ultra prædictū tempus restituere differentes ab ingressu Ecclesiæ sunt interdicti. Inferiores verò ab officio- & beneficio suspēsi, quosq; plena facta fuerit satisfactio, nulla eis in hoc ex cōdonantiū liberalitate seu gratia facta remissione valitura.

Decimatertia habetur cap. constitutione, & cap. non solum de regula in 6. Suspenduntur mendicantes ab admittendo aliquem ad professionem, si faciant vllum ante annum profiteri, aut ad id admittant, & ibi sub excommunicatione præcipitur eis, ne id faciant.

Decimaquarta habetur cap. fin. de offi. iud. deleg. lib. 4. Suspenditur per annum ab officio Iudex conseruator, qui se immiscet in ijs, quæ non sunt sui officij; is enim solum debet partem tueri ab iniurijs, & violentijs, & his manifestis: si autem defendere vult ab immanifestis, aut aliud præter hoc facere, pœnam prædictam incurrit.

Decimaquinta habetur Clem. multorum de hære. Vbi Episcopi, & superiores, qui odij gratia, vel amoris, lucri, aut commodi temporalis obtentu contra iustitiam, & conscientiam omittunt contra quemquam procedere in crimine hæresis, vbi fuerit procedendum; aut qui obtentu eodem ipsum crimen vel officij impedimentum alicui imponētes eum vexare præsumunt, ab officio per triennium sunt suspēsi.

Decimasexta habetur Clem. 1. de reb. Eccle. non alienan. vbi suspenditur ab officio quilibet Religiosus præsidens Monasterio, Prioratu, Ecclesiæ, seu administrationi cuiuslibet, si iura, redditus, vel possessiones eiusdem alicui ad vitam; seu ad certum tempus, quouis titulo concedit, quando, nec necessitas, nec utilitas Ecclesiæ id poscit, & tunc cum consensu conuentus, si

con-

conuentum habet, aut si non habet, Prælati sui id faceret. Aduerte ex eadē Clem. quod hæc pœna ad locationem redditiones fructuum ad modicum tempus non extenditur. Aduerte rursus duo necessaria ad prædictam pœnam vitari, vt necessitas, vel utilitas Ecclesiæ id exposcat, & quod sit consensus conuentus, vel Prælati. Vno deficiente, locum hæc pœna.

Decima septima habetur Clem. quoniam. de vit. & bono cleric. Vbi suspenduntur Clerici, qui partita, vel virgata vitantur, nisi rationabilis causa subsit, si beneficiati fuerint, sacris tamen ordinibus citra sacerdotium constituti per totidem menses sint inhabiles ad Ecclesiasticum beneficium obtinendum. Si verò clerici tantum fuerint in minoribus ordinibus habentes beneficium, tamen tonsuram deferentes, per totidem menses sunt inhabiles ad beneficium obtinendum. Si verò fuerint sacerdotes, siue personarum, dignitatem, aut beneficium cū cura animarum obtinentes, siue Religiosi, per totidem suspenduntur, habentes quidem dignitatem, personarum, vel beneficium cū curam à perceptione fructuum; Sacerdotes vero, & Religiosi a beneficio Ecclesiastico obtinenda. Aduerte in Gloss. quod causa timoris, nempe cum per terras inimicorum iter fit, potest clericus vti vestibus prædictis. Aduerte rursus in Cardina. ibi. q. 3. quod etiam licet vti virgata, id est, diuersi coloris veste ob solemnitatem, vt fit in vniuersitatibus aliquibus, quando ad Doctoris gradum fit promotio.

Decima octaua habetur in cap. sanctorum. in prin. 70. dicitur ubi ordinatio facta sine titulo irrita habetur respectu executionis, iuxta Gloss. & Abb. & Ancar. in cap. cum secundum præb. Sed hæc pœna fuit deinde sublata per dictum cap. cum secundum. & sic post cap. tenet ordinatio, & ordinator procedere tenetur, secundum Hostien. in cap. non liceat in fine præb. cuius sententia indistincte procedit, etiam si ordinatus sit in culpa, nempe sic mentitus est se habere patrimonium quod non habebat, vt notat Abb. in d. cap. non liceat, num. 1. contra Antoni. de butr. in eodem cap. non liceat, & de comuni testatur Imol. in d. cap. in fin. Hodie autem per Conc. Triden. sess. 21. cap. 2. ex sententia congregationis renovata est can. antiquus cum secundum. non autem ille antiquus sanctorum, qui fuerat reuocatus. Qui ergo sine beneficio, aut de Episcopi consensu sine pensione, vel patrimonio facti, etiam si ordinati, non est ipso iure suspensus. Dubium tamen

est, quia Concilium decernit, ne quis beneficium, pensionem, vel patrimonium, quorum titulo est ordinatus, sine licentia Episcopi dimittat, an sit suspensus, qui dimitteret sine licentia post ordinationem? Respondeo quod non, nam Concilium iura antiqua tantum renouat: at iure antiquo non habetur talis suspensio, sed ea sola, qua aliquis sine titulo ordinatur, quæ reuocata est per cap. cum secundum. Hoc verum est, talem dimissionem, aut renunciationem sic factam irritam esse, & nullius valoris; nam verba concilij vim habent decreti irritantis, potentiamque tollentis faciendi contrarium.

Decimanona habetur in extra. cum deestabile. Pauli II. vbi suspenduntur omnes, qui simoniace ordinati fuerunt, à suorum ordinum executione, siue sint occulti, siue manifesti. Et idem dicendum de conferentibus ordinem per simoniam: nam ipsi quoque sunt suspensi ab executione suorum ordinum perpetuo, vt notat Abb. in cap. per tuas. 2. num. 7. & ibi Felyn. num. 3. de simon. & Silu. ver. suspensio. num. 7. licet nonnulli teneant, collatores non esse ipso iure suspensos. Alij verò ad triennium tantum, vt referunt Abb. & Silu. vbi supra. Aduerte prædicta intelligi de simonia reali, ex vtraque parte perfecta. Aduerte etiam, pœnam hanc suspensionis non comprehendere ignorantes, pura quia parentes, vel amici illis ignorantibus soluerint: nam in hoc casu ordinati sunt tantum suspensi quoad illum ordinem simoniace susceptum. Abb. & Fely. in cap. per tuas, de simo. Idem Abb. in d. cap. de simoniace, num. 6. de quibus omnibus plenè dicam, quando occurret sermo de simonia.

De suspensionibus Concilij Trident.

CAPVT XLIX.

Prima habetur in sess. 6. cap. 5. Episcopus etiam cuiusvis priuilegij prætextu Pontificalia in alterius Diœcesi exercens, sine Ordinarij loco expressa licentia, aut cum prædicta licentia exercens in alias personas præter ipsi Ordinario subiectas, ab exercitio Pontificalium ipso iure est suspensus. Rursus, ordinati ab Episcopo in aliena diœcesi sine licentia Ordinarij expressa Pontificalia exercente, aut etiam si habeat licentiam, si non sint ipsius Ordinarij subditi, ipso iure ab ordinum executione sunt suspensi. Aduerte, per Pontificalia, vt diximus supra, non intelliguntur ea, quæ ad iurisdictionem

perti-